

ХӨЗЕРГЕ ЗАМАНДА ГУМАНИТАР ФӘНДӘР: УРАКСИН УҚЫУЗАРЫ

Халық-ара ғилми-ғәмәли конференция

ГУМАНИТАРНЫЕ НАУКИ В СОВРЕМЕННОМ МИРЕ: УРАКСИНСКИЕ ЧТЕНИЯ

Международная научно-практическая конференция

Өфө –2023 – Уфа

Рэсэй фэндэр академияны
РФА Тарих-филология фэндэре бүлэгэ
Башкортостан Республиканы Мэгариф hэм фэн министрлыгы
РФА Оффо федераль тикшеренеү үзэгэ
Почет Билдэхе Орденлы Тарих, тел hэм эзэбиэт институты

**ХӨЗЕРГЕ ЗАМАНДА ГУМАНИТАР ФЭНДЭР:
УРАКСИН УҚЫУЗАРЫ**

**Халык-ара ғилми-ғәмәли конференция
(Оффо, 2 ноябрь, 2023 йыл)**

ПРОГРАММА

Оффо – 2023

КОНФЕРЕНЦИЯНЫҢ ЭШ ТЭРТИБЕ

1 ноябрь 2023 й.

Ситтән килгән кунактарзы җаршылау һәм урынлаштырыу

2 ноябрь 2023 й.

Өфө қ., Октябрь пр., 71, РФА Өфө федераль тикишеренеү үзәге

09.00 – 10.00	Катнашыусыларзы теркәү (Евразия фәнни белем биреү үзәге залы, 3-сө кат)
09.30 – 10.00	З.Ғ. Ураксиндың мемориаль кабинетын асыу (РФА ӨФТҮ Тарих, тел һәм әзәбиәт институты, 5-се этаж)
10.00 – 12.30	Пленар ултырыш
12.30 – 14.00	Төшкө аш
14.00 – 15.30	Секция ултырыштары
15.30 – 17.00	Секция ултырыштары
17.00 – 17.20	Конференцияны йомғаклау, резолюцияның қабул итеү

3 ноябрь 2023 й.

10.00 – 12.00	Ситтән килгән кунактарзы озатыу
---------------	---------------------------------

Конференцияның эш регламенты

Пленар докладтар	15 минутка тиклем
Секциялағы докладтар	10 минутка тиклем
Фекер алышыузар	5 минутка тиклем

2 ноябрь 2023 йыл

ПЛЕНАР УЛТЫРЫШ

*РФА Өфө федераль тикишеренеү үзәге
Евразия фәнни белем биреү үзәге залы
(Өфө қ., Октябрь пр., 71, 3-сө кат)*

Сәләмләүзәр:

1. Башкортостан Республиканы Мәғариф һәм фән министрлығының сәләмләү һүzzәре
2. РФА Өфө федераль тикишеренеү үзәге етәкселегенең сәләмләү һүzzәре

Докладтар:

1. Рәхмәтуллина Зөһрә Йыһанур кызы, фәлс.ф.д., профессор, РФА ӨФТУ Тарих, тел һәм әзәбиәт институты директоры (Өфө қ., Рәсәй)

Зиннур Фәзиз улы Ураксин – төркиәтсе, педагог, фәндө ойоштороусы, үәмәгәт эшмәкәре

2. Чугунекова Алена Николаевна, филол.ф.д., доцент, **Таскаракова Наталья Николаевна**, филол.ф.к., доцент (Н.Ф. Катанов ис. Хакас дәүләт университеты, Абакан қ., Рәсәй)

Хакас паремиялары составындағы биномдар

3. Бисенгали Ақмарал Зинол-Ғабденкызы, PhD, өлкән ғилми хөзмәткәр (А. Байтурсынов ис. Тел ғилеме институты, Қазағстан), **Буркитбаева Шынарай Дубировна**, PhD, өлкән уқытыусы (әл-Фараби и семендәге Қазақ миilli университеты, Қазағстан)

Хәзәрге казак һәм төрөк телдәрендә терминдарзы булдырыу процестарының оқшаалығы һәм айырманы

4. Хөсәйенова Гөлнур Рауил кызы, филол.ф.д., фольклор ғилеме бүлеге мәдире (РФА ӨФТУ ТГЭИ, Өфө қ., Рәсәй)

Башкорт халқының фольклор мирасы һәм уның хәзәрге заман өсөн әһәмиәте

5. Садыков Ташполот, филол.ф.д., профессор, (К. Карасаев ис. Бишкәк дәүләт университеты), **Шаршембаев Бакыт**, филол.ф.к., доцент, («Манас» Кыргыз-төрөк университеты), **Атыргул Шерова**, филол.ф.к., доцент (Баткен дәүләт университеты, Кыргызстан)

Эпостиң фоностатистик парадигмаһы (Молдо Бегаш варианты буйынса)

6. Иванов Владимир Андреевич, филол.ф.к., сектор мәдире, М.В. Ломоносов ис. Мәскәү дәүләт университеты (Мәскәү қ., Рәсәй)

M. В. Ломоносов ис. МДУ ойошторған лингвистик экспедиция барышында удмурт теленен Тәтешле һөйләшен өйрәнеу

7. Сөләймәнова Рима Ногоман кызы, т.ф.д., Башкортостандың ин яңы тарихы бүлеге мәдире (РФА ӨФТУ ТТӘИ, Өфө қ., Рәсәй)

XXI быуатта тарих фәне: проблемалар, үсеш перспективалары

8. Йәғәфәрова Гөлназ Нурфәйез кызы, филол.ф.д., тел ғилеме бүлеге мәдире (РФА ӨФТУ ТТӘИ, Өфө қ., Рәсәй)

Хәзерге башкорт тел гилеменен актуаль мәсьәләләре

1-се СЕКЦИЯ
ХӘЗЕРГЕ ТЕЛ ҒИЛЕМЕНЕҢ ҮЦЕШ
ПРОБЛЕМАЛАРЫ ҺӘМ ПЕРСПЕКТИВАЛАРЫ

РФА Өфө федераль тикшеренеу үзәге

Евразия фәнни белем биреу үзәге залы

(Өфө қ., Октябрь пр., 71, 3-сө кат)

Уткәрелеу вакыты: 14.00 – 15.30

Етәкселе: Йәғәфәрова Гөлназ Нурғайызы – филол.ф.д., тел ғилеме бүлеге мәдире (РФА ӨФТУ ТТӘИ, Өфө қ., Рәсәй)

Сәркәтип: Шәрәфетдинова Зөлфиә Тәлғәт кызы – кесе филми хөзмәткәр (РФА ӨФТУ ТТӘИ, Өфө қ., Рәсәй)

Докладтар:

1. Элимбаева Гөлшаян Гәбсәләм кызы, филол.ф.к., Өфө фән һәм технологиялар университетының өлкән укытыусыһы, **Латыпова Рида Марс кызы**, филол.ф.к., Өфө фән һәм технологиялар университетының доценты (Өфө қ., Рәсәй)

Башкорт телендә кыçқаклыкты белдергән морфологик һәм аналитик саралар

2. Алкайя Эрджан, филол.ф.д., профессор (Фырат университеты, Элязиг қ., Төркиә), **Зорлу Эртугрул**, тикшеренеүсе (Османие қ., Төркиә)

Изел буыы болгар телендә кылым төркөмсәләре

3. Гюр Танер, тикшеренеүсе (Төркиә)

Йөзөнсө йылына ингәндә дәүләт һәм уның барлыкка килеүе

4. Ғәниев Винер Вәлиәхмәт улы, филол.ф.к., **Ғәниева Ғәлиә Ғәлийән кызы**, филол.ф.к. (Өфө фән һәм технологиялар университетының Бөрө филиалы, Бөрө қ., Рәсәй)

Дәүләт мәгарифының бойондороккозлогон күрһәткән дипломатик терминдар

5. Исаиллы Айшен Физули, докторант, к.ф.х.
(Нәсими ис. Тел ғилеме институты, Баку қ., Әзербайжан)

Микротопонимдарзың барлықка килем үзенсәлектәре

6. Ишеголова Алыну Минефәрәй қызы, филол.ф.к.,
ғ.х. (РФА ӨФТУ ТТӘИ, Өфө қ., Рәсәй)

*F. Хөсәйеновтың әзәби-тәнkit мәкаләләренең тел
үзенсәлектәре*

7. Касым Балкия, филол.ф.д., профессор (Абай ис.
Қазак милли педагогика университеты), **Сүмбекова**
Гүлбану, өлкән укытыусы (Нур-Мәбәрәк Египет ислам
мәзәниәте университеты, Алматы қ., Қазақстан)

Кылымдарзың семантик-фрейм системаны

8. Кошикбаева Гульжahan Дастан қызы, докторант,
Еликбаев Бауыржан Кошкінбайулы, филол.ф.д.,
доцент, **Ыбырайым Азимхан Оразбай улы,** филол.ф.к.,
доцент (М. Ауэзов ис. Қөңьяқ Қазақстан дәүләт
университеты, Шымкент қ., Қазақстан)

*Іорат биреу телмәр актында адресант / адресат
факторы (казак теле материалында)*

9. Латыпов Фәрит Рәфғәт улы, техн.ф.к., доцент
(Өфө дәүләт нефть техник университеты, Өфө қ., Рәсәй)

*Италия һәм Испанияның Рим дәүеренә тиклемге
цивилизацияларының язма миражында гидравлика
терминдары һәм төшөнсәләре, шыйыксаны қөнкүрештә
кулланыузың мелиоратив алымдары һәм тасуирламалары*

10. Моратова Римма Тәлғәт қызы, филол.ф.к., ө.ф.х.
(РФА ӨФТУ ТТӘИ, Өфө қ., Рәсәй)

Башкорт телендә коба һүзө

11. Өзерең Мәхмәт, филол.ф.д., доцент (Фырат
университеты, Элязиг қ., Төркиә)

*Әйтемдәрзә кулланылған парлы һүzzәрзен төрзәре:
қыргыз теле миңалында*

12. Псянчина Минзифа Тимур қызы, М. Ақмулла
ис. БДПУ магистранты (Өфө қ., Рәсәй)

*Башкорт һәм инглиз мәкаләдәре миңалында инглиз һәм
башкорт өндәрен савыштырып өйрәнеу*

13. Сабиров Илмир Эмир улы, аспирант (РФА ӨФТУ ТТЭИ, Өфө қ., Рәсәй)

Башкорт тел гилемендә фразеологизмдарың өйрәнелеу тарихы

14. Сәләхова Зөһрә Изрис қызы, филол.ф.д., доцент, башкорт филологияның кафедраһы мөдире (Өфө фән һәм технологиялар университетының Стәрлетамак филиалы, Стәрлетамак қ., Рәсәй)

Башкорт һәм кыргыз телдәрендә сифаттарың сағыштырыу дәрәжәһе

15. Семенова Ирина Петровна, филол.ф.к., ғ.х. (Сыуаш дәүләт гуманитар фәндәр институты, Чебоксар қ., Рәсәй)

Сыуаш этнотопонимдарын өйрәнеу тарихынан

16. Скрябина Алевтина Афанасьевна, филол.ф.к., ғ.х. (РФА СБ Гуманитар тикшеренеүзәр һәм аз һанлы Себер халыктары мәсьәләләре институты, Якутск қ., Рәсәй)

Якут һәм хакас телдәрендә эш коралдарының атамалары: лексик-семантик параллелдәр

17. Сөләймәнова Резида Эхмәтйән қызы, филол.ф.к., ө.ғ.х. (РФА ӨФТУ ТТЭИ, Өфө қ., Рәсәй)

Башкорт антропонимиконында дезидератив исемдәр

18. Хөсәйенова Ләйлә Миңхәт қызы, филол.ф.д., профессор (М. Ақмулла ис. БДПУ, Өфө қ., Рәсәй)

Башкорт телендә ярзамсы һүzzәрзен әөрөң язылышы

19. Шәрәфетдинова Зөлфиә Тәлғәт қызы, к.ғ.х. (РФА ӨФТУ ТТЭИ, Өфө қ., Рәсәй)

Башкорт фразеологизмдарының милли-мәзәни үзенсәлектәре

Фекер алышыу һәм резолюция қабул итеү

2-се СЕКЦИЯ
ТАРИХ ФӘННЕҢ ҚӨНҮЗӘК ПРОБЛЕМАЛАРЫ
РФА ӨФТУ диссертациялар яклау залы
(Өфө қ., Октябрь пр., 71, 2-се кат)
Үткәрелеу вакыты: 14.00 – 15.30

Етәкселеге: **Сөләймәнова Рима Ноғоман қызы** – т.ф.д., Башкортостандың иң яны тарихы бүлеге мәдире (РФА ӨФТУ ТТӘИ, Өфө қ., Рәсәй);

Сәргәтип: **Ғибәзуллина Асия Дамир қызы** – аспирант (РФА ӨФТУ ТТӘИ, Өфө қ., Рәсәй)

Докладтар:

1. Эхмәзиева Нәркәс Вафа қызы, т.ф.к., ө.ғ.х. (РФА ӨФТУ ТТӘИ, Өфө қ., Рәсәй)

1965-1985 йылдарза дәүләт сәйәсәте һөзөмтәһе буларак башкорт ауылының торлак-көнкүреши проблемалары

2. Архипова Алена Ивановна, ғ.х. (РФА СБ Гуманитар тикшеренеүзәр һәм аз һанлы Себер халықтары мәсьәләләре институты, Якутск қ., Рәсәй)

Якут өлкәһе губернаторҙары эшмәкәрлегенә қүзәтепеүзәр һәм ревизиялар (XIX быуат уртаһы – XX быуат башы)

3. Байбулдин Альберт Гәйфулла улы, әйзәүсе белгес (РФА ӨФТУ ТТӘИ, Өфө қ., Рәсәй)

Өфөлә шәхси эшмәкәрлеккә үз-ара ярзам итеп үәмгиәтен булдырыу

4. Баймалух Иван Владимирович, студент (Өфө фән һәм технологиялар университетының Тарих һәм дәүләт идаралығы институты, Өфө қ., Рәсәй)

Башкорт мәзәниәте тарихын осорҙарға бүлеү мәсьәләһенә карата

5. Батяев Василий Федорович, т.ф.д., доцент, ө.ғ.х.
(Беларусь милли фәндәр академияһының белорус мәзәниәтен, телен һәм әзәбиәтен тикшерегү үзәге, Минск қ., Беларусь)

XX быуаттың 20-80-се йылдарында Беларусь иәһүдтәренең урта һәм югары белем алыуын үстереү

6. Ғибәзуллина Асия Дамир қызы, аспирант (РФА ӨФТУ ТТӘИ, Өфө қ., Рәсәй)

XX быуат азагында — XXI быуат башында Башкортостанда ауыл гаиләһе: төп демографик күрһәткестәр

7. Иçэнголов Шамил Наил улы, т.ф.к., ө.ғ.х. (РФА ӨФТУ ТТӘИ, Өфө қ., Рәсәй)

Бөйөк Ватан һугышы йылдарында Башкорт АССР-ында ауыл гаиләненең һан составы үзгәреүе

8. Казанчиев Александр Дмитриевич, т.ф.к., ө.ғ.х. (РФА ӨФТУ ТТӘИ, Өфө қ., Рәсәй)

XX быуаттың икенсе яртыында йәмәгәтселек күзлегенән БАССР-зың югары укуыу йорттары проблемалары

9. Корнишина Галина Альбертовна, т.ф.д., профессор (Н. П. Огарев ис. Мордва дәүләт университеты, Саранск қ., Рәсәй)

Мордва милли мәгрифәтселеген формалаштырыу факторлары

10. Олиферук (Вавренюк) Ирина Ильинична, социаль-гуманитар фәндәр укытыусыны, Г. Ширма ис. Брест музыка колледжы (Брест қ., Беларусь)

Көнбайыш Белоруссияның агас синагогалары (1921–1939 йылдар)

11. Сөләймәнова Маргарита Ноғман қызы, т.ф.к., доцент (Өфө фән һәм технологиялар университеты, Өфө қ., Рәсәй)

Башкортостан халықтары мәзәниәтенең үз-ара бәйләнеше (XIX быуат азагы – XX быуат башы)

12. Сөләймәнова Рима Ногоман кызы, т.ф.д., б.ғ.х.
(РФА ӨФТУ ТТӘИ, Өфө қ., Рәсәй)

*БАССР халкының «власка» мәрәжәгәтте, 1960–1980
йылдар башы*

13. Солтанголов Владик Роберт улы, аспирант (РФА
ӨФТУ ТТӘИ, Өфө қ., Рәсәй)

*1990-сы йылдарза Башкортостан Республикаһы
тарихи-мәзәни бәйләнештәренең хокуки нигеззәре һәм
институттарының формалашыуы*

Фекер алышыу һәм резолюция қабул итеү

3-сө СЕКЦИЯ
ХӘЗЕРГЕ ЗАМАНДА ЭТНИК
МӘЗӘНИӘТТӘРЗЕҢ БЕР-БЕРЕҢЕҢ БАЙЫТЫУЫ
НӘМ ҮЗ-АРА ЙОГОНТОҢО
РФА ӨФТҮ Тарих, тел һәм әзәбиәт институтының
конференц-залы
(Өфө қ., Октябрь пр., 71, 5-се кат)
Уткәрелеу вакыты: 14.00 – 15.30

Етәкселе: Миһранова Эльза Венер қызы, т.ф.к.,
ө.ғ.х. (РФА ӨФТҮ ТТӘИ, Өфө қ., Рәсәй)

Сәркәтип: Кәримова Гөлназ Рафаил қызы –
филол.ф.к., ғ.х. (РФА ӨФТҮ ТТӘИ, Өфө қ., Рәсәй)

Докладтар:

1. Байназарова Резеда Арыҫлан қызы, укытыусы
(Я.П. Осадчий ис. Силәбе сәнәғәт һәм җала хужалығы
техникумы, Силәбе қ., Рәсәй)

Силәбе өлкәне башкорттары шәжәрәләрендә катын-
қыз исемдәре

2. Баязитова Розалия Рәфкәт қызы, т.ф.к., ө.ғ.х.
(РФА ӨФТҮ ТТӘИ, Өфө қ., Рәсәй)

Зиннур Ураксиндың уймак хикәйәләрендә башкорт
йолалары һәм гөрөф-гәзәттәре

3. Илембәтова Азалия Фәттәх қызы, т.ф.к., ө.ғ.х.
(РФА ӨФТҮ ТТӘИ, Өфө қ., Рәсәй)

Башкорт йолаларында балыкты кешеләштереү эззәре

4. Исламова Резеда Харис қызы, к.ғ.х. (РФА ӨФТҮ
ТТӘИ, Өфө қ., Рәсәй)

Башкорт галимдарының этнографик
тицинеренеүзәрендә бала сак теманы

5. Кәримова Гөлназ Рафаил қызы, филол.ф.к., ғ.х.
(РФА ӨФТҮ ТТӘИ, Өфө қ., Рәсәй)

Башкорт йолаларында алғыштарзың топкан урыны

6. Колоева Айгөл Альберт қызы, фэлс.ф.к., доцент
(Өфө фән һәм технологиялар университеты, Өфө қ., Рәсәй)

*Инглиз һәм рус мәкалдәрендә «тыныслык» концепты:
лингвокультурологик анализ*

7. Маннапов Марсель Мөррит улы, т.ф.к., ө.ғ.х. (РФА
ӨФТУ ТТӘИ), **Маннапова Гөлзада Динислам қызы**,
тарих укытысыны, 126-сы мәктәп (Өфө қ., Рәсәй)

*Башкортарза һыу хужалары һәм эйәләре
(экспедиция материалдары буйынса)*

8. Миранова Эльза Венер қызы, т.ф.к., ө.ғ.х.,
Псәнчин Айбулат Вәли улы, геогр.ф.д., б.х.ғ. (РФА
ӨФТУ ТТӘИ, Өфө қ., Рәсәй)

*Башкортарзың тормош-көнкүрешендә һунар һәм
хунарсылык продукттары*

9. Садыкова Лиана Риф қызы, т.ф.к., ғ.х. (РФА
ӨФТУ ТТӘИ, Өфө қ., Рәсәй)

Төркиәгә Рәсәйзән құскән төрки телле эмигранттар

10. Сәлмәнов Азат Салаут үлеси, т.ф.к., ғ.х. (РФА
ӨФТУ ТТӘИ, Өфө қ., Рәсәй)

*«Изейкәй менән Моразым» башкорт эпосында тарихи
ысынбарлықтың сағылышы*

11. Тяпкова Анна Ивановна, т.ф.к., ө.ғ.х. (Беларусь
милли фәндәр академияның белорус мәзәниәтен, телен
һәм әзәбиәтен тикшереү үзәге, Минск қ., Беларусь)

*Беларусь Республикаһының туристик
ылықтырғыслығын арттырыу ысулы буларак
гастрономик фестивалдәр*

Фекер алышыу һәм резолюция табул итеү

4-се СЕКЦИЯ
ДИАЛЕКТОЛОГИЯНЫҢ КӨНҮЗӘК
ПРОБЛЕМАЛАРЫ ҚӘМ ҒӘМӘЛИ ЛИНГВИСТИКА
РФА Өфө федераль тикшеренеу үзәге
Евразия фәнни белем биреу үзәге залы
(Өфө қ., Октябрь пр., 71, 3-сө кат)
Уткәрелеу вакыты: 15.30 – 17.00

Етәкселе: **Сиразитдинов Зиннур Әмир улы** –
филол.ф.к., ғәмәли лингвистика һәм диалектология бүлеге
мөдире (РФА ӨФТУ ТТӘИ, Өфө қ., Рәсәй)

Сәркәтип: **Ишмөхәмәтова Анита Шәүкәт қызы** –
к.ф.х. (РФА ӨФТУ ТТӘИ, Өфө қ., Рәсәй)

Докладтар:

1. Арзамазова Ольга Александровна, Удмурт дәүләт
университеты (Ижевск қ., Рәсәй)

Удмурт диалекттарында кузла атамалары

2. Борисова Юлия Михайловна, филол.ф.к., ф.х.
(РФА СБ Гуманитар тикшеренеүзәр һәм аз һанлы Себер
халықтары мәсьәләләре институты, Якутск қ., Рәсәй)

*Якут теленең һунарсылық һәм балыксылық диалект
лексиканың терминлашыуы («Якут теленең зур
аңлатмалы һүзлөгө» материалында)*

3. Бөсқонбаева Лилиә Айса қызы, филол.ф.к., ө.ф.х.,
Ишмөхәмәтова Анита Шәүкәт қызы, к.ф.х. (РФА ӨФТУ
ТТӘИ, Өфө қ., Рәсәй)

*Башкорт теленең матбугат саралары корпусын
булдырыу туралында*

4. Вәлиева Мәзинә Раил қызы, филол.ф.к., ө.ф.х.
(РФА ӨФТУ ТТӘИ, Өфө қ., Рәсәй)

*Башкорт теленең төньяк-көнсығыш диалектының
Каризел һөйләшешендә ‘ине’ қылымы*

5. Городилова Марианна Рифовна, ф.х. (Удмурт
дәүләт университеты, Ижевск қ., Рәсәй)

Удмурт диалекттарында күнәк атамалары

6. Жанабекова Айман Эбделдай қызы, филол.ф.д., қулланмалы лингвистика бүлеге мөдире (А. Байтурсынулы ис. Тел ғилеме институты, Қазағстан)

Лингвистик аннотация – милли корпусты булдырыузың фәнни нигезе

7. Ишкілдина Линара Камил қызы, филол.ф.к., ө.ғ.х. (РФА ӨФТУ ТТӘИ, Өфө қ., Рәсәй)

Каризел həm Әй həйләштәрендәге ‘ай’ лексемаында «a» hұзынкыны

8. Николаев Егор Револьевич, филол.ф.к., ө.ғ.х. (РФА СБ Гуманитар тикшеренеүзәр həм аз һанлы Себер халықтары мәсъәләләре институты, Якутск қ., Рәсәй)

Якут телендә “куян кары”ның мотивация билдәләре

9. Коянбекова Сара Барый қызы, Карбозова Булбул Дәүләтхан қызы, PhD докторы, өлкән уқытыусы, **Ракимкулова А.А.**, өлкән уқытыусы (К.И. Сәтбаев ис. Қазақ милли техник университеты, Алматы қ., Қазағстан)

Қазақ теленең лингвостилистиканы: логик-фәлсәфәүи парадигмалар

10. Карбозова Булбул Дәүләтхан қызы, PhD докторы, өлкән уқытыусы (К.И. Сәтбаев ис. Қазақ милли техник университеты), **Меруерт Иманкулова**, PhD докторы (Абай ис. Қазақ милли педагогика университеты, Алматы қ., Рәсәй)

Қазақ телен өйрәнгендә креатив фекерләү күнекмәләрен формалаштыру

11. Пирманова Кунсулу Камбарбек қызы, докторант (әл-Фараби ис. Қазақ милли университеты), **Токмырзаев Дархан Онталапулы**, программист (Шымкент қ., Қазағстан)

Абай Конанбайұлы теленең йышылых һүзлеге: методология әшиләү həм төп həzəмтәләр

12. Семёнов Василий Германович, ғ.х. (Удмурт дәүләт университеты, Ижевск қ., Рәсәй)

Удмурт диалекттарында бесәнлек атамалары

**13. Сиразитдинов Зиннур Эмир улы, филол.ф.к.,
ә.ғ.х., Хәмитова Лиляә Радик қызы, к.ғ.х. (РФА ӨФТҮ
ТТӘИ, Өфө қ., Рәсәй)**

*Зиннур Гәзиз улы Ураксин – олуг ғалим, фәндө
оюоштороусы, йәмәгәт эшмәкәре*

**14. Сиразитдинов Зиннур Эмир улы, филол.ф.к.,
ә.ғ.х. (РФА ӨФТҮ ТТӘИ, Өфө қ., Рәсәй)**

*Башкорт теленәд киң мәглүмәт сарапарының телмәр
корпусы тураһында*

**15. Фәтхетдинова Фәнилә Әскәт қызы, башкорт теле
һәм әзәбиәте укытыусыны (БР Өфө қалаһы «М. Гәрәев ис.
башланғыс осоуға әзерләүсе Өфө дәйәм белем биреү
мәктәп-интернаты», Өфө қ., Рәсәй)**

*Башкорт теле дәрестәренәд хәрби профессиональ
терминдарзы өйрәнгәндә укыусыларзың коммуникатив
компетенцияның үстереү*

**16. Шараева Ярослава Михайловна, ғ.х. (Удмурт
дәүләт университеты, Ижевск қ., Рәсәй)**

Удмурт диалекттарында косак атамалары

Фекер алышыу һәм резолюция қабул итеү

5-се СЕКЦИЯ
ӘЗӘБИӘТ ҒИЛЕМЕ ҺӘМ ФОЛЬКЛОРИСТИКА
РФА ӨФТҮ диссертациялар яклау залы
(Өфө қ., Октябрь пр., 71, 2-се кат)
Уткәрелеу вакыты: 15.30 – 17.00

Етәкселе: **Хөсәйенова Гөлнур Рауил қызы** – филол.ф.д., фольклор ғилеме бүлеге мөдире (РФА ӨФТҮ ТТӘИ, Өфө қ., Рәсәй)

Сәргәтип: **Рәхмәтуллина Зөһрә Тимас қызы** – к.ғ.х. (РФА ӨФТҮ ТТӘИ, Өфө қ., Рәсәй)

Докладтар:

1. Абукаева Любовь Алексеевна, филол.ф.д., б.ғ.х. (В.М. Васильев ис. Мари тел, әзәбиәт һәм тарих ғилми-тикшеренеү институты, Йошкар-Ола қ., Рәсәй)

Мари мәжлес ийрәзының фольклорзының башика жанрлары менән бәйләнеше

2. Абдраликова Гөлнара Хәүис қызы, филол.ф.к., көнсығыш қульязмалары бүлеге мөдире, ә.ғ.х. (РФА ӨФТҮ ТТӘИ, Өфө қ., Рәсәй)

Зиннур Ураксин – прозаик

3. Эминев Зәкирийән Ғәлимийән улы, фәлс.ф.к., ө.ғ.х. (БР Стратегик тикшеренеүзәр институты, Өфө қ., Рәсәй)

Қырғыззарзың «Манас» һәм башорттарзың «Урал батыры» эпостарына сагыштырма анализ

4. Әхмәзиев Фәрит Вафа улы, фәлс.ф.к., ө.ғ.х. (РФА ӨФТҮ ТТӘИ, Өфө қ., Рәсәй)

Вафа Әхмәзиев ижады миңалында шиғыр тексының тоналлеген өйрәнеү

5. Гәрәева Гөлфирә Нигәмәт қызы, филол.ф.д., профессор (Өфө фән һәм технологиялар университеты, Өфө қ., Рәсәй)

Яңы азәбиәттең яңы геройы

6. Головина Наталия Сергеевна, филми хөзмэктэр,
(Сыуаш дәүләт гуманитар фәндәр институты, Чебоксар қ.,
Рәсәй)

«Сыуаш энциклопедияның электрон версияны:
хәзерге торошо һәм үсеш перспективалары

7. Зинурова Рәфилә Рәфкәт қызы, к.ғ.х. (РФА ӨФТУ
ТТӘИ, Өфө қ., Рәсәй)

Батырзар тураһындағы әкиәттәрзә халық
йолаларының сағылышы

8. Каскынова Гөлнур Нуриман қызы, филол.ф.к.,
доцент (Өфө фән һәм технологиялар университетының
Бөрө филиалы, Бөрө қ., Рәсәй)

Күңел қүшүуынса яззы (Әнгәм Хәбировтың гилми
эшмәкәрлеге)

9. Кирәева Луиза Риф қызы, филол.ф.к., «Ағиzel»
журналының яуаплы сәркәтибе (Өфө қ., Рәсәй)

Языусы һәм галим Зиннур Ураксиндың башланғыс
ижадында «Ағиzel» журналының роле

10. Назаров Насриддин Атакол улы, профессор
(Renessans университеты, Ташкент қ., Ўзбәкстан)

Лакай фольклорын популяраштырыуза эпик
традицияларзың роле

11. Миров Мөхтәр Орынбасар улы, филол.ф.к.,
доцент, **Ғабитов Ғабиден Ғабит улы**, магистрант
(К. Жубанов ис. Актубә төбәк университеты, Актубә қ.,
Қазақстан)

«Ер едиге» эпосын лингвомәзәни өйрәнеу

12. Покоякова Карина Александровна, филол.ф.к.,
ө.ғ.х. (Н.Ф. Катанов ис. Хакас дәүләт университеты,
Абакан қ., Рәсәй)

Хакас мәкал-әйтмәдерендә зоонимдарзы һүргәтләүзен
этнокультур үзенсәлектәре

13. Рәхмәтуллина Зөһрә Тимас қызы, к.ғ.х. (РФА
ӨФТУ ТТӘИ, Өфө қ., Рәсәй)

Рәмзилә Хисаметдинова шиғриәтендә тыуган ил һәм
тәбиғәт темаһының сағылышы

14. Таскаракова Наталья Николаевна, филол.ф.к., доцент (Н.Ф. Катанов ис. Хакас дәүләт университеты, Абакан қ., Рәсәй)

Хакас драматургы В. Шулбаева пьесаларында мәкәл һәм әйтемдәрзен төткан урыны

15. Хөсәйенова Гөлнур Раил қызы, филол.ф.д., б.ф.х., **Шарапова Илһөйәр Рәмзис қызы**, фәлс.ф.к., ф.х. (РФА ӨФТУ ТТӘИ, Өфө қ., Рәсәй)

XX быуаттың һуңы сирегендә башкорт фольклористиканың үсешенде З. F. Ураксиндың төткан урыны

16. Хәкимйәнова Айгөл Мәжәүир қызы, филол.ф.к., ө.ф.х. (РФА ӨФТУ ТТӘИ, Өфө қ., Рәсәй)

Силәбе башкорттарының музыка фольклоры: үткәне һәм бөгөнгөһө

17. Юнысова Фирзәүес Барый қызы, филол.ф.к., ө.ф.х. (РФА ӨФТУ ТТӘИ, Өфө қ., Рәсәй)

Ә. Сөләймәнов очеркында Зиннур Ураксин

Фекер алышыу һәм резолюция қабул итеү

Хәзәрге башкорт орфографияһының көнүзәк мәсьәләләре буйынса түңәрәк өстәл

РФА ӨФТУ Тарих, тел һәм әзәбиәт институтының конференц-залы

(Өфө қ., Октябрь пр., 71, 5-се кат)

Үткәрелеү вакыты: 15.30 – 17.00

Российская академия наук
Отделение историко-филологических наук РАН
Министерство образования и науки Республики Башкортостан
Уфимский федеральный исследовательский центр РАН
Ордена Знак Почёта Институт истории, языка и литературы
УФИЦ РАН

ГУМАНИТАРНЫЕ НАУКИ В СОВРЕМЕННОМ МИРЕ:
УРАКСИНСКИЕ ЧТЕНИЯ

Международная научно-практическая конференция
(г. Уфа, 2 ноября 2023 года)

ПРОГРАММА

Уфа – 2023

ПОРЯДОК РАБОТЫ КОНФЕРЕНЦИИ

1 ноября 2023 г.

Встреча и заселение иногородних участников

2 ноября 2023 г.

*г. Уфа, пр. Октября, 71, Уфимский федеральный
исследовательский центр РАН*

09.00 – 10.00	Регистрация участников (зал <i>Евразийского НОЦ, 3-й этаж</i>)
09.30 – 10.00	Открытие мемориального кабинета З. Г. Ураксина (<i>ИИЯЛ УФИЦ РАН, 5-й этаж</i>)
10.00 – 12.30	<i>Пленарное заседание</i> (зал <i>Евразийского НОЦ, 3-й этаж</i>)
12.30 – 14.00	Обед
14.00 – 15.30	Секционные заседания
15.30 – 17.00	Секционные заседания
17.00 – 17.30	Закрытие конференции и принятие резолюции

3 ноября 2023 г.

10.00–12.00	Отъезд иногородних участников
-------------	-------------------------------

Регламент работы конференции

Доклады на пленарном заседании	до 15 минут
Доклады на секциях	до 10 минут
Выступления в прениях	до 5 минут

2 ноября 2023 г.

ПЛЕНАРНОЕ ЗАСЕДАНИЕ
зал Евразийского НОЦ УФИЦ РАН
(г. Уфа, пр. Октября, 71, 3-й этаж)

Приветствия

1. Приветствие от имени Министерства образования и науки Республики Башкортостан
2. Приветствие руководства Уфимского федерального исследовательского центра РАН

Доклады:

1. Рахматуллина Зугура Ягануровна, д.филос.н., профессор, директор Института истории, языка и литературы УФИЦ РАН (г. Уфа, Россия)

Зиннур Газизович Ураксин – тюрколог, педагог, организатор науки, общественный деятель

2. Чугунекова Алена Николаевна, д. филол. н., доцент, **Таскаракова Наталья Николаевна**, к.ф.н., доцент (Хакасский государственный университет им. Н. Ф. Катанова, г. Абакан, Россия)

Биномы в составе хакасских паремий

3. Бисенгали Акмарал Зинол-Габденкызы, PhD, с.н.с. (Институт языкоznания им. А. Байтурсынова), **Буркитбаева Шынарай Дубировна**, PhD, ст. преп. (Казахский Национальный Университет им. аль-Фараби, Республика Казахстан)

Языковые (терминообразующие) сходства и различия процессов терминизации в современных казахском и турецком языках

4. Хусаинова Гульнур Равиловна, д.филол.н., заведующий отделом фольклористики ИИЯЛ УФИЦ РАН (г. Уфа, Россия)

Фольклорное наследие башкирского народа и его значение для современности

5. Садыков Ташполот, д.филол.н., профессор (Бишкекский государственный университет им. К. Карасаева), **Шаршембаев Бакыт,** к.филол.н., доцент (Кыргызско-Турецкий университет «Манас»), **Шерова Атыргуль,** к.филол.н., доцент (Баткенский государственный университет, Киргизия)

Фоностатистическая парадигма эпоса (по варианту Молдо Бегаша)

6. Иванов Владимир Андреевич, к.филол.н., заведующий сектором (Московский государственный университет им. М.В. Ломоносова, г. Москва, Россия)

Полевые исследования татышлинского говора удмуртского языка: лингвистическая экспедиция МГУ им. М. В. Ломоносова

7. Сулейманова Рима Нугамановна, д.и.н., заведующий отделом новейшей истории Башкортостана ИИЯЛ УФИЦ РАН (г. Уфа, Россия)

Историческая наука в XXI столетии: проблемы, перспективы развития

8. Ягафарова Гульнаز Нурфаезовна, д.филол.н., г.н.с. ИИЯЛ УФИЦ РАН (г. Уфа, Россия)

Актуальные проблемы современного башкирского языкознания

СЕКЦИЯ 1
СОВРЕМЕННОЕ ЯЗЫКОЗНАНИЕ: ПРОБЛЕМЫ
И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ
зал Евразийского НОЦ УФИЦ РАН
(г. Уфа, пр. Октября, 71, 3-й этаж)
Время проведения: 14.00 – 15.30

Руководители: Ягафарова Гульназ Нурфаезовна – д.филол.н., заведующий отделом языкоznания ИИЯЛ УФИЦ РАН (г. Уфа, Россия);

Секретарь: Шарафутдинова Зульфия Тальгатовна – м.н.с. ИИЯЛ УФИЦ РАН (г. Уфа, Россия)

Доклады:

1. Алимбаева Гульшаян Габсалямовна, к.филол.н., ст. преп., **Латыпова Рида Марсовна**, к.филол.н., доцент (УУНиТ, г. Уфа, Россия)

Морфологические и аналитические средства выражения кратности в башкирском языке

2. Alkaya Ercan, Prof. Dr. (Fırat Üniversitesi, İnsani ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü, Elazığ, Türkiye), **Zorlu Ertuğrul**, arş. gör. (Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Osmaniye, Türkiye)

İdil Bulgar Türkçesinde Fiilimsiler

3. Gür Taner (Türkiye)

Yüzüncü Yılına Girerken Cumhuriyet ve Oluşum Süreci

4. Ганеев Винер Валиахметович, к.филол.н., **Ганеева Галия Галияновна**, к.филол.н. (Бирский филиал УУНиТ, г. Бирск, Россия)

Дипломатические термины, указывающие на степень независимости государственного образования

5. Исмаиллы Айшен Физули, докторант, м.н.с. (Институт языкоznания имени Насими НАНА, г. Баку, Азербайджан)

Особенности образования микротопонимов

6. Ишегулова Алсыу Минифариевна, к.филол.н., н.с.
(ИИЯЛ УФИЦ РАН, г. Уфа, Россия)

*Языковые особенности литературно-критических
статьей Г. Хусаинова*

7. Қасым Балқия, профессор (Абай атындағы Қазақ
ұлттық педагогикалық университеті), **Сүмбекова**
Гүлбану, аға оқытушы (Нұр-Мұбәрак Египет ислам
мәдениет университеті, Алматы қ., Қазақстан)

Етістіктердің семантика-фреймдік жүйесі

8. Кошикбаева Гульжакан Дастановна, докторант,
Еликбаев Бауыржан Кошкынбайулы, д.филол.н.,
доцент, **Ыбырайым Азимхан Оразбаевич**, к.филол.н.,
доцент (Южно-Казахстанский университет им. М. Ауэзова,
г. Шымкент, Казахстан)

*Фактор адресанта / адресата в вопросительном
речевом акте (на материале казахского языка)*

9. Латыпов Фарит Рафгатович, к.техн. н., доцент
(Уфимский государственный нефтяной технический
университет, г. Уфа, Россия)

*Гидравлические термины и понятия, мелиоративные
приемы и описания бытового использования жидкости в
письменном наследии доримских цивилизаций Италии и
Испании*

10. Муратова Римма Талгатовна, к.филол.н., с.н.с.
(ИИЯЛ УФИЦ РАН, г. Уфа, Россия)

*Название коба ‘светло-желтый, бледно-бурый,
палевый’ в башкирском языке*

11. Özeren Mehmet, Doç. Dr. (Fırat Üniversitesi Çağdaş
Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü, Elazığ, Türkiye)

*Deyimlerde Geçen İkilemelerin Sözcük Türüne Göre
İncelenmesi: Kırgız Türkçesi Örneğinde*

12. Псянчина Минзифа Тимуровна, магистрант
(БГПУ им. М. Акмуллы, г. Уфа, Россия)

*Сопоставительное изучение звуков английского и
башкирского языка на примере башкирских и английских
пословиц*

13. Сабиров Ильмир Амирович, аспирант (ИИЯЛ УФИЦ РАН, г. Уфа, Россия)

История изучения фразеологизмов в башкирском языкоznании

14. Салыхова Зугура Идрисовна, д.филол.н.
заведующий кафедрой башкирской филологии
(Стерлитамакский филиал УУНиТ, г. Стерлитамак, Россия)

Категория степени сравнения имен прилагательных в башкирском и киргизском языках

15. Семёнова Ирина Петровна, к.филол.н., н.с.
(Чувашский государственный институт гуманитарных наук, г. Чебоксары, Россия)

Из истории изучения чувашских этнотопонимов

16. Скрябина Алевтина Афанасьевна, к.филол.н.,
н.с. (Институт гуманитарных исследований и проблем
малочисленных народов Севера СО РАН, г. Якутск,
Россия)

*Наименования орудий труда в якутском и хакасском
языках: лексико-семантические параллели*

17. Сулейманова Резида Ахметьяновна, к.ф.н., с.н.с.
(ИИЯЛ УФИЦ РАН, г. Уфа, Россия)

*Дезидеративные личные имена в антропонимиконе
башкир*

18. Хусаинова Ляйля Мидхатовна, д.филол.н.,
профессор (БГПУ им. М. Акмуллы, г. Уфа, Россия)

Правописание служебных слов в башкирском языке

19. Шарафутдинова Зульфия Тальгатовна, м.н.с.
(ИИЯЛ УФИЦ РАН, г. Уфа, Россия)

*Национально-культурное своеобразие фразеологизмов
башкирского языка*

Обсуждение докладов и принятие резолюции

СЕКЦИЯ 2

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ ИСТОРИЧЕСКОЙ НАУКИ

Диссертационный зал УФИЦ РАН

(г. Уфа, пр. Октября, 71, 2-й этаж)

Время проведения: 14.00 – 15.30

Руководитель: Сулейманова Рима Нуғамановна – д.и.н., заведующий отделом новейшей истории Башкортостана ИИЯЛ УФИЦ (г. Уфа, Россия);

Секретарь: Гибадуллина Асия Дамировна – аспирант ИИЯЛ УФИЦ РАН (г. Уфа, Россия)

Доклады:

1. Ахмадиева Наркас Вафиевна, к.и.н., с.н.с. (ИИЯЛ УФИЦ РАН, г. Уфа, Россия)

Жилищно-бытовые проблемы башкирского села в 1965–1985 гг. как следствие государственной политики

2. Архипова Алена Ивановна, н.с. (Институт гуманитарных исследований и проблем малочисленных народов Севера СО РАН, г. Якутск, Россия)

Обозрения и ревизии в деятельности губернаторов Якутской области (сер. XIX – начало XX вв.)

3. Байбулдин Альберт Гайфуллович, ведущий специалист (ИИЯЛ УФИЦ РАН, г. Уфа, Россия)

Создание Уфимского общества взаимного вспоможения частному труду

4. Баймалух Иван Владимирович, студент (ИИГУ УУНиТ, г. Уфа, Россия)

К вопросу периодизации истории башкирской культуры

5. Батяев Василий Федорович, д.и.н., доцент, в.н.с. (Центр исследований белорусской культуры, языка и литературы Национальной академии наук Беларусь, г. Минск, Беларусь)

Развитие среднего и высшего образования евреев Беларусь в 20-80-е годы XX века

6. Гибадуллина Асия Дамировна, аспирант (ИИЯЛ УФИЦ РАН, г. Уфа, Россия)

Сельская семья в Башкортостане в конце XX — начале XXI вв.: основные демографические показатели

7. Исянгулов Шамиль Наилевич, к.и.н., с.н.с. (ИИЯЛ УФИЦ РАН, г. Уфа, Россия)

Изменение количественного состава сельской семьи в Башкирской АССР в годы Великой Отечественной войны

8. Казанчиев Александр Дмитриевич, к.и.н., с.н.с. (ИИЯЛ УФИЦ РАН, г. Уфа, Россия)

Проблемы высших учебных заведений БАССР во второй половине XX века через призму общественных настроений

9. Корнишина Галина Альбертовна, д.и.н., профессор (Мордовский государственный университет им. Н. П. Огарева, г. Саранск, Россия)

Факторы формирования мордовского национального просветительства

10. Олиферук (Вавренюк) Ирина Ильинична, преподаватель (Брестский музыкальный колледж им. Г. Ширмы, г. Брест, Республика Беларусь)

Деревянные синагоги западной Беларуси (1921–1939 гг.)

11. Сулейманова Маргарита Нугмановна, к.и.н., доцент (ИИГУ УУНиТ, г. Уфа, Россия)

Взаимодействие культур народов Башкортостана (конец XIX – начало XX в.)

12. Сулейманова Рима Нугмановна, д.и.н., г.н.с. (ИИЯЛ УФИЦ РАН, г. Уфа, Россия)

Обращения населения БАССР «во власть», 1960–начало 1980-х гг.

13. Султангулов Владик Робертович, аспирант (ИИЯЛ УФИЦ РАН, г. Уфа, Россия)

Становление правовых основ и институтов в сфере историко-культурных связей Республики Башкортостан в 1990-е гг.

Обсуждение докладов и принятие резолюции

СЕКЦИЯ 3
ВЗАИМОВЛИЯНИЕ И ВЗАИМООБОГАЩЕНИЕ
ЭТНОКУЛЬТУР В СОВРЕМЕННОМ МИРЕ
Конференц-зал ИИЯЛ УФИЦ РАН
(г. Уфа, пр. Октября, 71, 5-й этаж)
Время проведения: 14.00 – 15.30

*Руководитель: Мигранова Эльза Венеровна – к.и.н.,
с.н.с. ИИЯЛ УФИЦ РАН (г. Уфа, Россия);*

*Секретарь: Каримова Гульнаز Рафаиловна – к.ф.н.,
н.с. ИИЯЛ УФИЦ РАН (г. Уфа, Россия).*

Доклады:

1. Байназарова Резеда Арслановна, преподаватель
(Челябинский техникум промышленности и городского
хозяйства им. Я. П. Осадчего, г. Челябинск, Россия)

*Женские имена в родословных башкир Челябинской
области*

2. Баязитова Розалия Рафкатовна, к.и.н., с.н.с.
(ИИЯЛ УФИЦ РАН, г. Уфа, Россия)

*Обычаи и традиции башкир в рассказах-миниатюрах
Зиннура Ураксина*

3. Илимбетова Азалия Фаттаховна, к.и.н., с.н.с.
(ИИЯЛ УФИЦ РАН, г. Уфа, Россия)

Следы антропоморфизаций рыбы в традициях башкир

4. Исламова Резеда Харисовна, м.н.с. (ИИЯЛ УФИЦ
РАН, г. Уфа, Россия)

*Тема детства в этнографических исследованиях
башкирских ученых*

5. Каримова Гульназ Рафаиловна, к.ф.н., н.с. (ИИЯЛ
УФИЦ РАН, г. Уфа, Россия)

Роль благопожеланий в традиционных обрядах башкир

6. Кулъяева Айгуль Альбертовна, к.филос.н., доцент
(УУНиТ, г. Уфа, Россия)

*Лингвокультурологический анализ концепта «мир» в
пословицах английского и русского языков*

**7. Маннапов Марсель Муритович, к.и.н., с.н.с.
(ИИЯЛ УФИЦ РАН), Маннапова Гульзада
Динисламовна, учитель истории шк. № 126 (г. Уфа,
Россия)**

*Хозяева и духи водных стихий у башкир (по полевым
материалам)*

**8. Мигранова Эльза Венеровна, к.и.н., с.н.с.,
Псянчин Айбулат Валиевич, д.геогр.н., г.н.с. (ИИЯЛ
УФИЦ РАН, г. Уфа, Россия)**

*Охота и продукты охотничьего промысла в
традиционной системе жизнеобеспечения башкир*

**9. Садыкова Лиана Рифовна, к.и.н., н.с. (ИИЯЛ
УФИЦ РАН, г. Уфа, Россия)**

Тюркоязычные эмигранты из России в Турцию

**10. Сальманов Азат Салаватович, к.и.н., н.с. (ИИЯЛ
УФИЦ РАН, г. Уфа, Россия)**

*Отражение исторической действительности в
башкирском эпосе «Идукай и Мурадым»*

**11. Тяпкова Анна Ивановна, к.и.н., с.н.с. (Центр
исследований белорусской культуры, языка и литературы
Национальной академии наук Беларусь, г. Минск,
Беларусь)**

*Гастрономические фестивали как способ повышения
туристской привлекательности Беларусь*

Обсуждение докладов и принятие резолюции

СЕКЦИЯ 4
АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ ДИАЛЕКТОЛОГИИ
И ПРИКЛАДНАЯ ЛИНГВИСТИКА
Зал Евразийского НОЦ УФИЦ РАН
(г. Уфа, пр. Октября, 71, 3-й этаж)
Время проведения: 15.30 – 17.00

Руководитель: Сиразитдинов Зиннур Амирович – к.филол.н., заведующий отделом прикладной лингвистики и диалектологии, в.н.с. ИИЯЛ УФИЦ РАН (г. Уфа, Россия);

Секретарь: Ишмухаметова Анита Шаукатовна – м.н.с. ИИЯЛ УФИЦ РАН (г. Уфа, Россия)

Доклады:

1. Арзамазова Ольга Александровна, н.с.
(Удмуртский государственный университет, г. Ижевск, Россия)

Наименования козел для пилки дров в удмуртских диалектах

2. Борисова Юлия Михайловна, к.филол.н., н.с.
(Институт гуманитарных исследований и проблем малочисленных народов Севера СО РАН, г. Якутск, Россия)

Терминологизация диалектной лексики охоты и рыболовства якутского языка (на материале «Большого толкового словаря якутского языка»)

**3. Бускунбаева Лиляя Айсовна, к.филол.н., с.н.с.,
Ишмухаметова Анита Шаукатовна, м.н.с. (ИИЯЛ УФИЦ РАН, г. Уфа, Россия)**

О разработке устного подкорпуса средств массовой информации башкирского языка

4. Валиева Мадина Раилевна, к.ф.н., н.с. (ИИЯЛ УФИЦ РАН, г. Уфа, Россия)

Глагол ‘ине’ в караидельском говоре северо-западного диалекта башкирского языка

5. Городилова Марианна Рифовна, н.с. (Удмуртский государственный университет, г. Ижевск, Россия)

Названия бадыи в удмуртских диалектах

6. Жанабекова Айман Абдильдаевна, д.филол.н., заведующий отделом прикладной лингвистики (Институт языкоznания им. А.Байтурсынулы, Казахстан)

Лингвистическая аннотация – научная основа создания национального корпуса

7. Ишкильдина Линара Камиловна, к.филол.н., с.н.с. (ИИЯЛ УФИЦ РАН, г. Уфа, Россия)

Гласный «а» в лексеме ай ‘луна, месяц’ в караидельском и айском говорах башкирского языка

8. Николаев Егор Револьевич, к.ф.н., с.н.с. (Институт гуманитарных исследований и проблем малочисленных народов Севера СО РАН, г. Якутск, Россия)

Мотивирующие признаки “заячьего снега” в якутском языке

9. Коянбекова Сара Бариневна, д.филол.н., ассоциированный профессор (Институт управления проектами), **Карбозова Булбул Давлетханкызы**, доктор PhD, ст. преп., **Ракимкулова А.А.** (КазНИТУ им. К.И. Сатпаева, г. Алматы, Казахстан)

Лингвостилистика казахского языка: логико-философские парадигмы

10. Карбозова Булбул Давлетханкызы, доктор PhD, ст. преп., **Меруерт Иманкулова**, доктор PhD (КазНПУ им. Абая, г. Алматы, Казахстан)

Формирование навыков креативного мышления при изучении казахского языка

11. Пирманова Кунсулу Камбарбеккызы, PhD докторант (Казахский национальный университет им. аль-Фараби), **Токмырзаев Дархан Онталапулы**, программист (Шымкентский университет, Казахстан)

Частотный словарь языка Абая Кунанбайулы: разработка методологии и ключевые результаты

12. Семёнов Василий Германович, н.с. (Удмуртский государственный университет, г. Ижевск, Россия)

Названия сеновала в удмуртских диалектах

13. Сиразитдинов Зиннур Амирович, к.филол.н., в.н.с., **Хамитова Лилия Радиковна**, м.н.с. (ИИЯЛ УФИЦ РАН, г. Уфа, Россия)

Зиннур Газизович Ураксин – выдающийся ученый, организатор науки, общественный деятель

14. Сиразитдинов Зиннур Амирович, к.филол.н., в.н.с. (ИИЯЛ УФИЦ РАН, г. Уфа, Россия)

Об устном подкорпусе средств массовой информации на башкирском языке

15. Фатхитдинова Фаниля Асхатовна, учитель башкирского языка и литературы (МАОУ «Уфимская общеобразовательная школа-интернат с первоначальной летной подготовкой им. М.Г. Гареева» ГО г. Уфа, Россия)

Формирование коммуникативной компетенции обучающихся при усвоении профессиональной военной терминологии на уроках башкирского языка

16. Шараева Ярослава Михайловна, н.с. (Удмуртский государственный университет, г. Ижевск, Россия)

О названиях охапки в диалектах удмуртского языка

Обсуждение докладов и принятие резолюции

СЕКЦИЯ 5
ЛИТЕРАТУРОВЕДЕНИЕ И ФОЛЬКЛОРИСТИКА
Диссертационный зал УФИЦ РАН
(г. Уфа, пр. Октября, 71, 2-й этаж)
Время проведения: 15.30 – 17.00

Руководитель: **Хусаинова Гульнур Равиловна** – д.филол.н., заведующий отделом фольклористики ИИЯЛ УФИЦ РАН (г. Уфа, Россия);

Секретарь: **Рахматуллина Зухра Тимасовна** – м.н.с. ИИЯЛ УФИЦ РАН (г. Уфа, Россия)

Доклады:

1. Абукаева Любовь Алексеевна, д.филол.н., доцент, г.н.с. (Марийский научно-исследовательский институт языка, литературы и истории им. В.М. Васильева, г. Йошкар-Ола, Россия)

Связь марийских гостевых песен с другими жанрами фольклора

2. Абдрахикова Гульнара Хависовна, к.филол.н., заведующий отделом восточных рукописей, в.н.с. (ИИЯЛ УФИЦ РАН, г. Уфа, Россия)

Зиннур Ураксин – прозаик

3. Аминев Закирьян Галимьянович, к.филос.н., с.н.с. (Институт стратегических исследований Республики Башкортостан, г. Уфа, Россия)

Сравнительный анализ кыргызского эпоса «Манас» и башкирского эпоса «Урал-батыр»

4. Ахмадиев Фарит Вафиевич, к.филос.н., с.н.с. (ИИЯЛ УФИЦ РАН, г. Уфа, Россия)

Изучение тональности стихотворного текста на примере творчества Вафы Ахмадиева

5. Гареева Гульфира Нигаматовна, д.ф.н., профессор (УУНиТ, г. Уфа, Россия)

Образ нового героя новой литературы

6. Головина Наталья Сергеевна, н.с. (Чувашский государственный институт гуманитарных наук, г. Чебоксары, Россия)

Электронная версия «Чувашской энциклопедии»: текущее состояние и перспективы развития

7. Зинурова Рафиля Рафкатовна, м.н.с. (ИИЯЛ УФИЦ РАН, г. Уфа, Россия)

Отражение народных традиций в башкирских богатырских сказках

8. Каскинова Гульнур Нуримановна, к.филол.н., доцент (Бирский филиал УУНиТ, г. Бирск, Россия)

Писал по велению души (о научной деятельности А. Хабирова)

9. Киреева Луиза Рифовна, к.ф.н., ответственный секретарь журнала «Агидель» (г. Уфа, Россия)

Роль журнала «Агидель» в раннем творчестве писателя и ученого Зиннура Ураксина

10. Назаров Насриддин Атақулович, профессор (Университет Renessans, г. Ташкент, Узбекистан)

Роль эпических традиций в популяризации лакайского фольклора

11. Миров Мухтар Орынбасарулы, к.филол.н., доцент, **Габитов Габиден**, магистрант (Актюбинский региональный университет им. К. Жубанова, г. Актобе, Казахстан)

Лингвокультурное познание эпоса «Ер едиге»

12. Покоякова Карина Александровна, к.филол.н., с.н.с. (Хакасский государственный университет им. Н.Ф. Катанова, г. Абакан, Россия)

Этнокультурные особенности репрезентации зоонимов в хакасской паремиологии

13. Рахматуллина Зухра Тимасовна, м.н.с. (ИИЯЛ УФИЦ РАН, г. Уфа, Россия)

Отражение темы Родины и природы в поэзии Рамзили Хисамитдиновой

14. Таскаракова Наталья Николаевна, к.филол.н., доцент (Хакасский государственный университет им. Н. Ф. Катанова, г. Абакан, Россия)

Роль пословиц и поговорок в пьесах хакасского драматурга В. Шулбаевой

15. Хакимьянова Айгуль Мужавировна, к.филол.н., с.н.с. (ИИЯЛ УФИЦ РАН, г. Уфа, Россия)

Музыкальный фольклор челябинских башкир: прошлое и настоящее

16. Хусаинова Гульнур Равиловна, д.филол.н., г.н.с., **Шарапова Ильсюяр Рамзисовна**, к.филос.н., н.с. (ИИЯЛ УФИЦ РАН, г. Уфа, Россия)

Роль З.Г. Ураксина в развитии башкирской фольклористики последней четверти XX в.

17. Юнусова Фирдаус Бариевна, к.филол.н., с.н.с. (ИИЯЛ УФИЦ РАН, г. Уфа, Россия)

Зиннур Ураксин в очерке А. Сулейманова

Обсуждение докладов и принятие резолюции

Круглый стол по обсуждению актуальных проблем современной башкирской орфографии

*Конференц-зал ИИЯЛ УФИЦ РАН
(г. Уфа, пр. Октября, 71, 5-й этаж)*

Время проведения: 15.30 – 17.00

ДЛЯ ЗАПИСЕЙ

